

Βρυξέλλες, 31.1.2018
COM(2018) 50 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ (2014-2020)

{SWD(2018) 40 final}

Το **Erasmus+** είναι το πρόγραμμα της Ένωσης για τη στήριξη των δράσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Με προϋπολογισμό ύψους **16,45 δισ. EUR για την περίοδο 2014-2020¹**, το πρόγραμμα αποσκοπεί στο να παράσχει σε περισσότερα από **4 εκατομμύρια άτομα** την ευκαιρία να αποκτήσουν ικανότητες και να επιτύχουν προσωπική, κοινωνικοεκπαιδευτική και επαγγελματική ανάπτυξη μέσω μελετών, κατάρτισης, εργασιακών εμπειριών ή εθελοντισμού στο εξωτερικό σε παγκόσμιο επίπεδο. Στόχος του είναι η βελτίωση της ποιότητας, η προαγωγή της καινοτομίας, της αριστείας και της διεθνοποίησης των **οργανισμών** που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Το πρόγραμμα Erasmus+ βοηθά επίσης τις ευρωπαϊκές χώρες να εκσυγχρονίσουν και να βελτιώσουν **τα συστήματά τους** εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και **τις πολιτικές τους** για τη νεολαία και τον αθλητισμό, ενισχύοντας τον ρόλο τους ως κινητήριων δυνάμεων για την ανάπτυξη, την απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την κοινωνική συνοχή.

Η παρούσα **έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης** σχετικά με το πρόγραμμα Erasmus+, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης για τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο των προηγούμενων προγραμμάτων, υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1288/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² και συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (SWD) που παρουσιάζει όλα τα αποδεικτικά στοιχεία. Βασίζεται στις εθνικές εκθέσεις που υπέβαλαν οι χώρες του προγράμματος, μια έκθεση αξιολόγησης από εξωτερικό ανεξάρτητο ανάδοχο, άλλες μελέτες επανεξέτασης, την εμπειρία από τη διαχείριση του προγράμματος, καθώς και **περισσότερες από ένα εκατομμύριο απαντήσεις από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη**. Αξιολογεί την πρόοδο που σημειώθηκε στην εφαρμογή του προγράμματος Erasmus+ κατά την περίοδο 2014-2016 σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες³, πριν από την πλήρη αύξηση του προϋπολογισμού. Επιπλέον, εξετάζει τον μακροπρόθεσμο αντίκτυπο των επτά προηγούμενων προγραμμάτων από την περίοδο **2007-2013** (εκ των υστέρων αξιολόγηση), μεταξύ άλλων στις χώρες εταίρους.

Το Erasmus+ οδεύει προς την **επίτευξη των δεικτών επιδόσεών του**, όπως ορίζονται στη νομική βάση, ιδίως αφού, σε λιγότερο από τρία έτη, **1,8 εκατομμύρια άτομα** έλαβαν μέρος σε δραστηριότητες κινητικότητας και **περισσότεροι από 240 000 οργανισμοί** έλαβαν μέρος σε σχέδια συνεργασίας. Λαμβανομένης υπόψη της γραμμής αναφοράς της αξιολόγησης, μεταξύ 2007 και 2016 τα υπό εξέταση προγράμματα χρηματοδότησαν τη μαθησιακή κινητικότητα για περισσότερους από **4,3 εκατομμύρια νέους και περισσότερους από 880 000 επαγγελματίες**. Επιπλέον, πολλοί περισσότεροι επωφελήθηκαν από προγράμματα συνεργασίας με **940 000 συμμετέχοντες οργανισμούς**.

Συνολικά, η αξιολόγηση δείχνει ότι **το Erasmus+ χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης από τους ενδιαφερόμενους φορείς και από το κοινό**. Τα πορίσματα της παρούσας αξιολόγησης, όπως

¹ Συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από μέσα εξωτερικής δράσης

² ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 50 προϋπολογισμός

³ Χώρες του προγράμματος: τα κράτη μέλη της ΕΕ, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Τουρκία. Συνεργαζόμενες χώρες: Άλλες χώρες εκτός ΕΕ.

περιγράφονται λεπτομερώς στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, δείχνουν ότι όλα τα προγράμματα που αξιολογήθηκαν έχουν αποδειχθεί **εξαιρετικά αποτελεσματικά**. Η ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία τους είναι αναμφισβήτητη. Επιπλέον, το Erasmus+ θεωρείται **πιο συνεκτικό, πιο κατάλληλο** και εν μέρει μόνο **πιο αποδοτικό** από ό,τι τα προγενέστερα προγράμματα. Με βάση τις συστάσεις των εθνικών εκθέσεων και λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις του εξωτερικού αξιολογητή, διατυπώνει προτάσεις για την προσαρμογή της εφαρμογής του τρέχοντος προγράμματος προκειμένου να επιτευχθεί το πλήρες δυναμικό του έως το 2020 και εξετάζει τις προτάσεις για βελτιώσεις με σκοπό τη θέσπιση διάδοχου προγράμματος.

Αποτελεσματικότητα

Η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι **το Erasmus+ χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης** από τους ενδιαφερόμενους φορείς και από το ευρύ κοινό, που αναγνωρίζει το πρόγραμμα ως **το τρίτο από τα πιο θετικά αποτελέσματα της ΕΕ**. Οι δικαιούχοι του προγράμματος δηλώνουν ποσοστά ικανοποίησης άνω του 90 %.

Για τους **εκπαιδευόμενους** (σπουδαστές, μαθητευόμενους, εθελοντές, νέους κ.λπ.), τα αξιολογηθέντα προγράμματα είχαν και εξακολουθούν να έχουν θετική επίδραση στην **απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων**, αυξάνοντας έτσι την **απασχολησιμότητα** και την επιχειρηματικότητα και μειώνοντας το χρονικό διάστημα μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία (αύξηση κατά 13 % σε σύγκριση με τα άτομα που δεν έχουν συμμετάσχει στο Erasmus+ ή σε προγενέστερα προγράμματα). Η αξιολόγηση δείχνει ότι το πρόγραμμα Erasmus+ ενισχύει την προθυμία για εργασία ή σπουδές στο εξωτερικό (+31 %) και την εκμάθηση ξένων γλωσσών (7 % επιπλέον στη δοκιμή επάρκειας)· ότι επηρεάζει τη θετική αντίληψη των ατόμων σχετικά με την αξία που έχει η μάθηση για την επαγγελματική και **την προσωπική τους ανάπτυξη** (+ 8 %)· και ότι βελτιώνει ακόμη και τα ποσοστά ολοκλήρωσης των σπουδών των σπουδαστών (+ 2 %)

Υπάρχουν επίσης στοιχεία που αποδεικνύουν τη **συμβολή σε μια πιο συνεκτική Ένωση**. Το πρόγραμμα Erasmus+ προωθεί τη θετική κοινωνική/πολιτική συμπεριφορά και το **αίσθημα του «Ευρωπαίου πολίτη»** (+ 19 % σε σύγκριση με τα άτομα που δεν έχουν συμμετάσχει σ' αυτό). Προσεγγίζει τους μειονεκτούντες νέους (το 11,5 % του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων στο Erasmus+) περισσότερο από ό,τι τα προγενέστερα προγράμματα ή συγκρίσιμα εθνικά συστήματα. Ωστόσο, η αξιολόγηση επισημαίνει την ανάγκη να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για να προσεγγιστούν τα πιο ευάλωτα μέλη της κοινωνίας και να διευκολυνθεί η συμμετοχή μικρότερων οργανισμών.

- Στο πλαίσιο της τρέχουσας αρχιτεκτονικής του προγράμματος έως το 2020, η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της ώστε **να καταστήσει το Erasmus+ πιο προσιτό** στα άτομα που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα ή με ειδικές ανάγκες. Θα λάβει μέτρα για **να διευκολύνει τη συμμετοχή των σχολείων και άλλων μικρής κλίμακας παραγόντων** στο πρόγραμμα.
- Μετά το 2020 η Επιτροπή θα εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί **να ενισχυθεί περαιτέρω η διάσταση** της ένταξης τυχόν μελλοντικού προγράμματος, μέσω της όλο

και μεγαλύτερης ενσωμάτωσης των μειονεκτουσών και ευάλωτων ομάδων σε δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης, νεολαίας και αθλητισμού.

Για τους **επαγγελματίες** (εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές, εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας, προσωπικό κλπ.), η συμμετοχή συνεπάγεται επαγγελματική ανάπτυξη —ιδίως από την άποψη των δυνατοτήτων **ευρύτερης δικτύωσης** (+ 22 ποσοστιαίες μονάδες) και της ευρύτερης χρήσης **ψηφιακών πόρων** (+ 5 ποσοστιαίες μονάδες)— σε συνδυασμό με την ισχυρότερη προσήλωση στην Ευρώπη (+ 6 ποσοστιαίες μονάδες).

Για τους **συμμετέχοντες οργανισμούς** (σχολεία, πανεπιστήμια, φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων, οργανώσεις νεολαίας και αθλητισμού κ.λπ.), οι αναμενόμενες αλλαγές είναι σταδιακές και διαφέρουν σε ένταση μεταξύ των τομέων του προγράμματος. Απαιτείται συνεχής συμμετοχή για την εμβάθυνση των αλλαγών. Αλλά, η αξιολόγηση δείχνει ότι το πρόγραμμα έχει **σαφές «εξευρωπαϊστικό» αποτέλεσμα**⁴.

Αν και πρόκειται για κάτι λιγότερο εμφανές, η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι **τα προγράμματα που εξετάστηκαν είχαν αντίκτυπο στη διαμόρφωση και εφαρμογή των πολιτικών για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό**⁵, ιδίως στην περίπτωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπου ο σχετικός προϋπολογισμός ήταν αρκετά μεγάλος, ή είχαν έμμεσο αντίκτυπο μέσω της χρηματοδότησης της συνεργασίας όσον αφορά τις πολιτικές μεταξύ των αρχών. Μακροπρόθεσμα, τα προγράμματα έχουν ενσταλάξει στην Ευρώπη την αντίληψη ότι **η μαθησιακή κινητικότητα ωφελεί τα άτομα και ότι τα μαθησιακά αποτελέσματά της πρέπει να αποτελούν αντικείμενο ευρείας επικύρωσης και αναγνώρισης**. Τα προγράμματα που αξιολογήθηκαν έχουν επίσης **μεγάλη σημασία για την παγκόσμια προβολή της ΕΕ**, ιδίως για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων μεταξύ της Ευρώπης και των χωρών εταίρων.

Οι συστημικές επιπτώσεις αντισταθμίζονται από **την επίτευξη προόδου όσον αφορά τη διάδοση των αποτελεσμάτων των σχεδίων που χρηματοδοτήθηκαν χάρη σε μια ενιαία ειδική πλατφόρμα**⁶. Ωστόσο, **τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα αποτελέσματα του σχεδίου χρησιμοποιούνται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής δεν είναι πάντα σαφή**, ιδίως αν αυτοί δεν συμμετέχουν στο σχέδιο από την αρχή.

- **Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος στην πολιτική**, η Επιτροπή θα εξετάσει περαιτέρω τρόπους ενθάρρυνσης των συστημικών επιπτώσεων και αποτελεσματικότερης ενσωμάτωσης των επιτυχών αποτελεσμάτων των σχεδίων σε εθνικό επίπεδο.
- Κατά την κατάρτιση των μελλοντικών προγραμμάτων, θα διερευνήσει επιλογές για την ανάπτυξη και τη χρηματοδότηση **σε μεγαλύτερη κλίμακα** (ιδίως με τη στήριξη των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων) των σχεδίων Erasmus+ που έχουν το δυναμικό να ενεργοποιήσουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε εθνικό επίπεδο.

⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.1.2.1

⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.1.2.2

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

Συνολικά, η αξιολόγηση έδειξε ότι, μεσοπρόθεσμα, το Erasmus+ **έχει επιτύχει ή υπερβεί το μεγαλύτερο μέρος των δεικτών** που ορίζονται γι' αυτό στη νομική βάση. Η ζήτηση υπερβαίνει κατά πολύ τη διαθέσιμη χρηματοδότηση. Για το μέλλον, με την επιφύλαξη του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, η αξιολόγηση επιβεβαίωσε την **ικανότητα του προγράμματος να απορροφήσει μια συνολική αύξηση του προϋπολογισμού**. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι **θα μπορούσε να τροποποιηθεί η τρέχουσα κατανομή μεταξύ των τομέων του προγράμματος**, ώστε να ενισχυθούν οι τομείς για τους οποίους μια αύξηση του προϋπολογισμού θα επέφερε τα μεγαλύτερα οφέλη από την άποψη του αντίκτυπου. Η **σχολική εκπαίδευση, η επαγγελματική εκπαίδευση και η κατάρτιση (EEK)** και οι δραστηριότητες των νέων, όπου ο αντίκτυπος των προγραμμάτων ήταν αποδεδειγμένος, αν και δεν ήταν τόσο εκτεταμένος όσο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λόγω μικρότερων κονδυλίων του προϋπολογισμού, αναγνωρίστηκαν ως τομείς **που έχουν μεγάλο δυναμικό** για ενισχυμένη συμμετοχή στις δραστηριότητες του Erasmus+ τα επόμενα έτη.

- Από το 2018 θα ξεκινήσουν νέες ενέργειες και δραστηριότητες στο πλαίσιο του Erasmus+ προκειμένου **να αυξηθεί ο αριθμός των ευκαιριών κινητικότητας** για τους μαθητές, τους εκπαιδευόμενους EEK και τους μαθητευόμενους.
- Στην ανακοίνωσή της **«Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού»⁷**, η Επιτροπή παρουσιάζει ένα όραμα για την ενίσχυση του μελλοντικού Erasmus+ σε όλες τις κατηγορίες εκπαιδευομένων (συμπεριλαμβανομένων των μαθητών, σπουδαστών, ασκουμένων και μαθητευομένων) και εκπαιδευτικών, με σκοπό **τον διπλασιασμό του αριθμού των συμμετεχόντων** και την προσέγγιση εκπαιδευομένων που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έως το 2025⁸.

Ο «μηχανισμός εγγύησης δανείων για μεταπτυχιακές σπουδές» άρχισε να λειτουργεί μόλις πρόσφατα. Οι πρώτοι δικαιούχοι διατύπωσαν θετικά σχόλια. Ωστόσο, μέχρι στιγμής **δεν έχει ακόμη ανταποκριθεί στις προσδοκίες από πλευράς όγκου**, λόγω καθυστερήσεων στην έναρξη λειτουργίας του, χαμηλού ποσοστού απορρόφησης μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και έλλειψης ενημέρωσης και/ή ευαισθητοποίησης των σπουδαστών.

- Έως το 2020 η Επιτροπή προτίθεται **να μειώσει τα ετήσια κονδύλια του προϋπολογισμού του «μηχανισμού εγγύησης δανείων για μεταπτυχιακές σπουδές»**, χωρίς να μεταβληθεί η συνολική κατανομή που προβλέπεται για τις άλλες δραστηριότητες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Προστιθέμενη αξία σε επίπεδο ΕΕ και συνάφεια

Υπό το πρίσμα των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν, η αξιολόγηση υπογραμμίζει την **αδιαμφισβήτητη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία** των προγραμμάτων που αξιολογήθηκαν⁹. Αυτό οφείλεται στον μεγάλο όγκο και το ευρύ πεδίο των χρηματοδοτούμενων

⁷ *Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού — Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στο Γκέτεμποργκ*, 17 Νοεμβρίου 2017, COM(2017) 673

⁸ Με την επιφύλαξη του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου

⁹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.5

δραστηριοτήτων σε συνδυασμό με την πιο ισότιμη πρόσβαση στη μαθησιακή κινητικότητα, την ενσωμάτωση των βέλτιστων πρακτικών, την εμπάθυνση της ολοκλήρωσης της ΕΕ και τη σαφή διεθνή διάσταση. Τα άλλα συστήματα που χρηματοδοτούν παρόμοια δράση σε εθνικό επίπεδο εξακολουθούν να είναι κατά πολύ μικρότερα ως προς τον όγκο αλλά και ως προς το πεδίο κάλυψής τους. Είναι μάλλον απίθανο να είναι σε θέση να υποκαταστήσουν τη χρηματοδότηση από το Erasmus+.

Η αξιολόγηση έδειξε ότι το Erasmus+ **ευθυγραμμίζεται με τις πολιτικές της ΕΕ καλύτερα** από ό,τι τα προγενέστερα προγράμματα και είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να προσαρμόζεται στις νεοεμφανιζόμενες ανάγκες σε επίπεδο ΕΕ, όπως η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και η πρόληψη της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης¹⁰. Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος, η αξιολόγηση συνιστά **οι προτεραιότητες να μειωθούν σε αριθμό και να είναι καλύτερα εστιασμένες**.

- Στο τρέχον πρόγραμμα δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στη δράση που συμβάλλει στην **κοινωνική ένταξη** σύμφωνα με τη **δήλωση του Παρισιού**¹¹, τους νέους τομείς προτεραιότητας βάσει του στρατηγικού πλαισίου **ΕΚ 2020** και τη **στρατηγική για τη νεολαία**¹² ή το «**νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη**»¹³.
- Το μελλοντικό πρόγραμμα θα πρέπει να εξακολουθήσει να **συμβάλλει στην εφαρμογή των πολιτικών προτεραιοτήτων της ΕΕ**, ενώ, παράλληλα, θα πρέπει να διατηρήσει την ευελιξία αναπροσαρμογής του, εφόσον χρειάζεται, και να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τις συμμετέχουσες χώρες. Ορισμένες δράσεις, ιδίως εκείνες που υποστηρίζουν τις εταιρικές σχέσεις, θα μπορούσαν να **επικεντρωθούν σε λιγότερες προτεραιότητες**.

Η τελική αξιολόγηση του προγράμματος θα αξιολογήσει επίσης τα αποτελέσματα των ευρείας κλίμακας «συμμαχιών γνώσης» και «τομεακών συμμαχιών δεξιοτήτων» που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του Erasmus+ με σκοπό την **ενίσχυση της καινοτομίας** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην ΕΕΚ. Οι εν λόγω δράσεις δεν ήταν αρκετά πλήρεις ώστε να αξιολογηθούν σε ενδιάμεση αξιολόγηση.

- Έως το 2020 η Επιτροπή θα ενοποιήσει περαιτέρω **τους διαφόρους τρόπους με τους οποίους διαχειρίζεται τα σχέδια** που αποσκοπούν κυρίως στην προώθηση της συνεργασίας και των ανταλλαγών, σε αντιδιαστολή προς τα σχέδια που αποσκοπούν στην προώθηση της καινοτομίας.
- Στο νέο πρόγραμμα θα εξεταστούν τρόποι **προώθησης της καινοτομίας**.

¹⁰ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.2

¹¹ Δήλωση σχετικά με την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και των κοινών αξιών της ελευθερίας, της ανεκτικότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων μέσω της εκπαίδευσης, Παρίσι, 17 Μαρτίου 2015.

¹² Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του στρατηγικού πλαισίου «ΕΚ 2020», ΕΕ C 417 της 15.12.2015, σ. 25· ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με πρόγραμμα εργασίας της ΕΕ για τη νεολαία κατά τη διετία 2016-2018, ΕΕ C 417 της 15.12.2015, σ. 1.

¹³ COM(2016) 381 της 10ης Ιουνίου 2016.

Στην αξιολόγηση επισημάνθηκε επίσης ότι υπάρχει δυνατότητα να καταρτιστούν καλύτερα στοχευμένες δράσεις, ώστε **να μεγιστοποιηθούν η καταλληλότητα των δραστηριοτήτων Jean Monnet και η προστιθέμενη αξία** του προγράμματος στον τομέα της **εκπαίδευσης ενηλίκων**.

Η διδασκαλία και η έρευνα για θέματα που αφορούν την ΕΕ είναι σχετικά διαδεδομένη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αντίθετα, υπάρχει ανάγκη για καλύτερη κατανόηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την έννοια του ανήκειν στην Ευρώπη μεταξύ των νεότερων γενεών, στον απόηχο των οικονομικών και πολιτικών κρίσεων των τελευταίων δέκα ετών.

- Οι δραστηριότητες **Jean Monnet** θα μπορούσαν να επανασχεδιαστούν στο μελλοντικό πρόγραμμα, ώστε **να ληφθεί μέριμνα για μια ευρύτερη στοχευόμενη ομάδα** (στην οποία να συμπεριλαμβάνονται τα σχολεία) προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις κοινές ευρωπαϊκές αξίες.

Η αξιολόγηση υπογραμμίζει ότι ο αντίκτυπος στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, που στοχεύει σε ευρύ πληθυσμό, αποδυναμώνεται λόγω του κατακερματισμού και της ποικιλομορφίας του εν λόγω τομέα.

- Η Επιτροπή θα εξετάσει με ποιο τρόπο μπορεί **να ενισχύσει την εστίαση της στήριξης που παρέχει η ΕΕ σε διακρατικές δραστηριότητες στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων**.

Συνοχή

Κατά την αξιολόγηση διαπιστώθηκε **υψηλό επίπεδο συμπληρωματικότητας** μεταξύ του Erasmus+ και άλλων σχετικών πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ (όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020»). Παρόλο που το επίπεδο των συνεργειών ποικίλλει, είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι η αξιολόγηση εντόπισε **πολύ λίγες αλληλεπικαλύψεις**¹⁴.

Η **ισχυρή εσωτερική συνοχή** του προγράμματος σε σύγκριση με τα προγενέστερα προγράμματα πηγάζει από την **κάλυψη της διά βίου μάθησης**. Το γεγονός ότι συνενώνει, στο πλαίσιο ενός ενιαίου προγράμματος της ΕΕ, τομείς που συχνά είναι διακριτοί (σε εθνικό επίπεδο) εκλαμβάνεται ως ενθάρρυνση της συμπληρωματικότητας και μιας διεθνούς προοπτικής¹⁵.

Η **διατομεακή συνεργασία** στο πλαίσιο του Erasmus+ έχει αυξηθεί κατακόρυφα (+23 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τα προγενέστερα προγράμματα). Η συντριπτική πλειονότητα των έργων συνεργασίας περιλαμβάνει τώρα τουλάχιστον έναν οργανισμό από άλλον τομέα του προγράμματος. Στο πλαίσιο του Erasmus+ πραγματοποιείται σταδιακά συνεργασία μεταξύ της εκπαίδευσης και κατάρτισης και της κοινωνίας των πολιτών.

¹⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.3.2

¹⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.3.1

Η αξιολόγηση επισήμανε ότι το πρόγραμμα έχει σαφώς επωφεληθεί από **απλούστερη** αρχιτεκτονική, με την ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων σε τρεις βασικές δράσεις (ατομική κινητικότητα, συνεργασία και στήριξη της αναμόρφωσης των διαφόρων πολιτικών), όπως αναμενόταν κατά την εκτίμηση επιπτώσεων. Το **ενιαίο σήμα** έχει συμβάλει στη **μεγαλύτερη προβολή του προγράμματος**, προς όφελος κάθε τομέα. Το Erasmus+ έχει βελτιώσει τη **γεωγραφική ισορροπία** του, με μεγαλύτερη συμμετοχή των μικρών χωρών και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Η συνοχή **μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω σε σχέση με τον αθλητισμό**. Για να επιτευχθούν ουσιαστικά αποτελέσματα, οι πόροι δεν θα πρέπει να κατακερματίζονται σε υπερβολικό αριθμό δράσεων.

- Η Επιτροπή θα επιδιώξει να **ενισχύσει την εστίαση ορισμένων αθλητικών δράσεων, ιδίως σε σχέση με τις πτυχές της κοινωνικής ένταξης**, και να μειώσει τις αλληλεπικαλύψεις με τις δραστηριότητες για τη νεολαία.

Αποδοτικότητα και απλούστευση¹⁶

Τα στοιχεία δείχνουν ότι **οι δράσεις κινητικότητας του Erasmus+ είναι σαφώς αποδοτικές** από την άποψη του κόστους, ιδίως η κινητικότητας των εκπαιδευομένων (με κόστος για την ΕΕ ύψους 15 EUR ανά ημέρα/εκπαιδευόμενο). Μια βασική πρόκληση θα είναι **η βελτίωση της αποδοτικότητας των αποκεντρωμένων δράσεων με χώρες-εταίρους**, οι οποίες έχουν ειδικά κριτήρια και κατακερματισμένους προϋπολογισμούς που προέρχονται από κονδύλια στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ.

Τα **έξοδα διαχείρισης** (ύψους 6 % του προϋπολογισμού του Erasmus+¹⁷) **είναι εύλογα**, ιδίως σε σύγκριση με παρόμοια εθνικά συστήματα (14 % κατά μέσο όρο), αν και **θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί μεγαλύτερες οικονομίες κλίμακας**. Συνεπώς, αναμένεται αύξηση της αποδοτικότητας έως το 2020.

Από πλευράς απλούστευσης, η ολοκληρωμένη προσέγγιση του Erasmus+ επιτρέπει τη χρήση διατομεακών εργαλείων για την υποβολή αίτησης επιχορήγησης, την παρακολούθηση, τον έλεγχο ή τον καταμερισμό των επιχορηγήσεων. **Έπειτα από μια δύσκολη μεταβατική περίοδο** μεταξύ των προγενέστερων προγραμμάτων και του τρέχοντος προγράμματος, υπάρχει ευρεία συμφωνία ότι το Erasmus+ έχει υποστεί σημαντικές βελτιώσεις (π.χ. απλούστευση επιχορηγήσεων, ψηφιοποίηση, Χάρτης EEK και διαδικτυακή γλωσσική υποστήριξη¹⁸), αλλά ότι οι διαδικασίες και τα εργαλεία διαχείρισης ΤΠ θα πρέπει να γίνουν πιο εύχρηστα, ώστε να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τους φορείς υλοποίησης και τους δικαιούχους ανάλογα με τις επιχορηγήσεις που λαμβάνουν.

¹⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD 5.4

¹⁷ Συμπεριλαμβανομένων των δαπανών διαχείρισης για τους εθνικούς οργανισμούς που χρηματοδοτούνται από τον επιχειρησιακό προϋπολογισμό.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/>

- Από το 2018 η Επιτροπή θα διευκολύνει την υποβολή αιτήσεων για υποτροφίες, εισάγοντας ηλεκτρονικά έντυπα στο διαδίκτυο. Οι εν λόγω σταδιακές **βελτιώσεις θα συνεχιστούν** καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του προγράμματος.
- Το μελλοντικό πρόγραμμα θα πρέπει να παγιώσει τις τρέχουσες βελτιώσεις αποδοτικότητας, ιδίως τη **μείωση του διοικητικού φόρτου**, με την απλούστευση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και υποβολής εκθέσεων, την εξασφάλιση πιο διαλειτουργικών και φιλικών προς τον χρήστη εργαλείων ΤΠ και την αύξηση της ευελιξίας στον προϋπολογισμό, διατηρώντας παράλληλα τη λογοδοσία.

Ο **αποκεντρωμένος τρόπος εφαρμογής μέσω εθνικών οργανισμών είναι πλέον καλά εδραιωμένος**. Το 2014 θεσπίστηκε για τη διαχείριση του προγράμματος μια **προσέγγιση βασιζόμενη πραγματικά στις επιδόσεις**. Με βάση την αναγνωρισμένη βελτίωση στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων του Erasmus+, πρέπει να τελειοποιηθούν ορισμένοι δείκτες, ενώ **τα στοιχεία που συλλέγονται από τους συμμετέχοντες θα μπορούσαν να είναι λιγότερο σε αριθμό και να αξιοποιούνται καλύτερα**.

- Βελτιώθηκε η επικοινωνία μεταξύ του Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Θεμάτων και Πολιτισμού και των εθνικών οργανισμών προκειμένου να αυξηθούν **οι συνέργειες μεταξύ των κεντρικών και των αποκεντρωμένων δράσεων**.
- Η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους πλήρους βελτιστοποίησης της παρακολούθησης του Erasmus+, επεκτείνοντάς την στα σχέδια συνεργασίας και στις κεντρικές δράσεις, με σκοπό **τη διασφάλιση της συλλογής των απαιτούμενων στοιχείων, κατά αναλογικό τρόπο, έτσι ώστε η διαδικασία λήψης αποφάσεων υποστηρίζεται από αποδεικτικά στοιχεία**.